

What about English in primary education?

Hoe geven basisscholen invulling aan het onderwijs op het gebied van Engels? En hoe vaardig zijn groep 8-leerlingen op het gebied van Engels, ook in vergelijking met eerder peilingsonderzoek in 2012? Om deze vragen te beantwoorden, is in schooljaar 2017–2018 onder regie van de Inspectie van het Onderwijs een peilingsonderzoek uitgevoerd op 95 Nederlandse basisscholen met 2.088 groep 8-leerlingen. Van deze scholen startten er 62 in leerjaar 5 of later met het geven van Engels aan hun groep 8-leerlingen (verder: Eibo-scholen¹) en 33 scholen startten hier in de regel vanaf groep 1 mee (verder: vwto-scholen²).

Leerlingprestaties

Om de vaardigheid van de leerlingen in kaart te brengen, zijn taken ontwikkeld voor gespreksvaardigheid, luisteren, lezen en woordenschat op basis van de ERK-niveaus en -beschrijvingen. Welke score op de taken correspondeerde met het beheersen van ERK-niveau A1, A2 en B1, is door experts bepaald in een zogeheten inhoudelijke standaardbepaling. Figuur 1 toont de behaalde ERK-niveaus.

Gespreksvaardigheid: gemiddeld A1-niveau

Voor Engelse gespreksvaardigheid presteren groep 8-leerlingen gemiddeld op A1-niveau. Het percentage leerlingen dat dit niveau nog niet beheerst is 31, terwijl 18 procent het A2-niveau of hoger behaalt. Tussen vwto-leerlingen en Eibo-leerlingen zijn er geen significante verschillen in de gemiddelde score en de behaalde ERK-niveaus voor gespreksvaardigheid.

Luistervaardigheid en leesvaardigheid: gemiddeld A2-niveau
Voor Engelse luister- en leesvaardigheid

presteren groep 8-leerlingen gemiddeld op A2-niveau. Leerlingen op vwto-scholen behalen gemiddeld hogere scores voor luister- en leesvaardigheid dan leerlingen op Eibo-scholen. Vrijwel alle groep 8-leerlingen behalen minimaal A1-niveau voor Engelse luistervaardigheid; voor leesvaardigheid geldt dit voor 94 procent van de leerlingen. Respectievelijk 54 en 68 procent van de leerlingen behaalt minimaal het A2-niveau voor Engelse lees- en luistervaardigheid.

Woordenschat: gemiddeld 66 procent beheersing

Voor woordenschat zijn er geen ERK-niveaus. Daarom is gekeken naar het percentage woorden dat leerlingen kennen (van het totaal aantal voorgelegde woorden uit de toets die qua woordkeuze en -niveau aansloot bij de doelgroep). Gemiddeld kennen de leerlingen 66 procent van de aangeboden woorden. De spreiding in prestaties is echter aanzienlijk: de 10 procent laagst scorende leerlingen kent 40 procent of minder woorden terwijl de 10 procent hoogst scorende leerlingen 90 procent of meer van de voorgelegde woorden kent. Leerlingen op vwto-scholen kennen gemiddeld significant meer woorden dan leerlingen op Eibo-scholen.

Trend leerlingprestaties: geen grote veranderingen in vergelijking met 2012

Ten opzichte van 2012 zijn er geen grote veranderingen in leerlingprestaties op het gebied van luistervaardigheid, leesvaardigheid en woordenschat. Gespreksvaardigheid is in 2012 nog niet gemeten. Daarom is er in 2018 een spreektaak afgenomen die de leerlingen ook in 2012 hebben gemaakt. Hieruit blijkt dat ook de spreekvaardigheid van groep 8-leerlingen niet noemenswaardig is veranderd tussen 2012 en 2018.

Onderwijsleerproces

Schoolleiders en leerkrachten die het onderwijs in Engels aan groep 8 verzorgen, beantwoordden vragen over onder meer het onderwijsleerproces en de organi-

satie en inrichting van het onderwijs in Engels. Hieronder lichten we enkele resultaten toe.

Onderwijstijd: grote variatie tussen scholen
Het aantal uren Engels dat de huidige groep 8-leerlingen gedurende hun schoolloopbaan hebben gehad, loopt flink uiteen. Dit varieert van 34 tot 440 uur, met een gemiddelde van 97 uur. Leerlingen op vwto-scholen hebben in alle leerjaren meer uren Engels gekregen dan leerlingen op Eibo-scholen, al varieert het aantal uren Engels per leerjaar vooral binnen vwto-scholen sterk. Alleen in groep 8 is het verschil tussen vwto-scholen en Eibo-scholen te klein om betekenisvol te zijn.

Coördinator of werkgroep op een derde van de scholen

Een derde van alle scholen geeft in het onderzoek aan een coördinator of werkgroep voor het vak Engels te hebben. Op vwto-scholen is dit significant vaker het geval dan op Eibo-scholen, zie figuur 2.

Verschillen tussen scholen en leerlingen

Hierboven zagen we dat vwto-leerlingen beter presteren dan Eibo-leerlingen op luistervaardigheid, leesvaardigheid en woordenschat. In het peilingsonderzoek is nagegaan welke kenmerken van leerlingen, leerkrachten en scholen samenhangen met prestatieverschillen tussen leerlingen. Dan blijkt dat vrijwel alle prestatieverschillen tussen vwto- en Eibo-scholen wegvallen als we rekening houden met deze kenmerken.

Dat is minder verrassend dan op het eerste gezicht wellicht lijkt. Bij het kijken naar de prestatieverschillen is namelijk ook rekening gehouden met kenmerken van het onderwijs in Engels en daarin waren duidelijke verschillen tussen vwto- en Eibo-scholen zichtbaar. Als het vervolgens gaat om de kenmerken van het onderwijs die samenhangen met de prestatieverschillen tussen leerlingen, dan zien we bijvoorbeeld dat de aanwezigheid

van een coördinator of werkgroep voor Engels samenhangt met hogere prestaties op het gebied van gespreks-, luister-, leesvaardigheid en woordenschat. Een kenmerk dat het verschil tussen vwto- en Eibo-scholen het meest typeert, namelijk de hoeveelheid onderwijstijd voor Engels, hangt niet samen met prestatieverschillen tussen leerlingen. Het zijn vooral kenmerken op leerlingniveau, zoals de inschatting van de eigen Engelse taalvaardigheid, die de prestatieverschillen tussen leerlingen verklaren.

Verdiepend onderzoek

Als onderdeel van het onderzoek zijn tot slot bij 21 bovengemiddeld presterende scholen lesobservaties verricht en interviews met groep 8-leerkrachten gehouden. Hieruit blijkt dat leerkrachten hun lessen Engels (willen) focussen op een communicatieve aanpak met veel aandacht voor afwisseling en mondelinge taalvaardigheden. In de praktijk komen niet alle ideeën optimaal uit de verf. Het

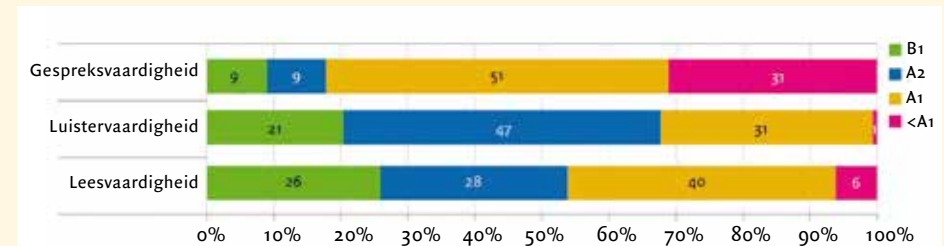
onderzoek levert daarmee een aantal verbeterpunten op, met name op het gebied van cyclisch werken, aandacht voor differentiatie en het daadwerkelijk inzetten op (vrije) interactie in de les. Ook onderstreept het onderzoek het belang van het schoolbreed inzetten op Engels en van een gedegen opleiding van leerkrachten om Engels op de basisschool te geven. ■

Marleen van der Lubbe

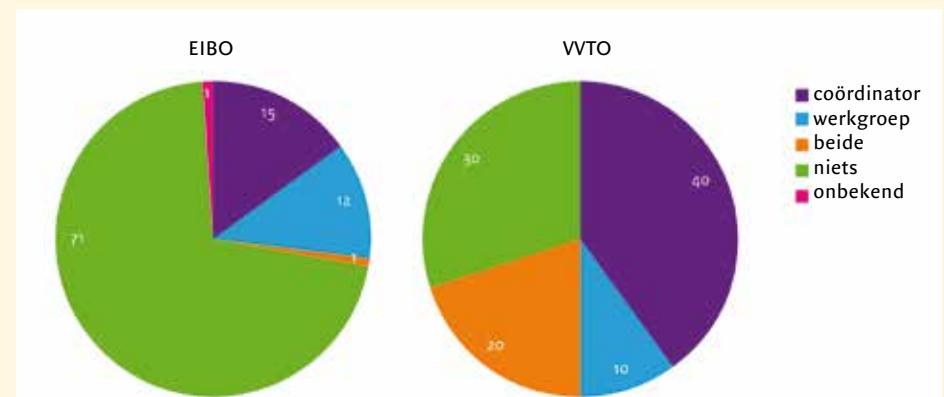
Nieuwsgierig naar de afgenomen taken, meer resultaten van het peilingsonderzoek en aanbevelingen voor de onderwijspraktijk, onderwijsbeleid en vervolgonderzoek? Kijk dan op <bit.ly/litm-peil>. Op zoek naar voorbeeldlessen voor Engelse gespreksvaardigheid op basis van de taken uit het peilingsonderzoek? Zie <www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/mvt/peil-engels>.

NOOT

1. In het onderzoeksrapport maken we binnen deze groep nader onderscheid in vervroegd Eibo-scholen (vanaf groep 5 of 6 Engels) en reguliere Eibo-scholen (Engels vanaf groep 7). Eibo staat voor 'Engels in het basisonderwijs'.
2. Vwto staat voor 'vroeg vreemdetalenonderwijs'.

Figuur 1. Leerlingprestaties Engelse gespreksvaardigheid (n = 565), luistervaardigheid (n = 1.849) en leesvaardigheid (n = 1.903) in ERK-niveaus

Figuur 2. Inzet van een coördinator of werkgroep voor het vak Engels, uitgesplitst naar Eibo (n = 62) en vwto (n = 33)